

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ

МЕКТЕПТЕГІ СЫНЫПТАН ТЫС ЖҰМЫСТАР

9-2013

МЕКТЕПТЕГІ СЫНЫПТАН ТЫС ЖҰМЫСТАР

Ай сайын шығатын республикалық педагогикалық журнал

Журнал 2004 жылдың қаңтар айынан шыға бастады.

Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 2006 жылы 8-шілдеде қайта есепке тіркеліп, №7754-Ж куәлігі берілген.

Меншік несі:
“Педагогика Пресс” ЖШС

2010 жылы 16-тамызда қайта есепке тіркеліп, №11067-Ж куәлігі берілген.

Меншік несі:
“Эверест-Пресс” ЖШС

Редакция жарнамалық материалдардың мазмұны мен дұрыстығына жауап бермейді.

Колжазбалар мен фотосуреттер рецензияланбайды және қайтарылмайды.

Директор, бас редактор:
Жамбы Нұрбекова

Редакцияның мекен-жайы:

Алматы қаласы, Л.Хамиди көшесі
4а-үй, 3-қабат, 11-офис.

Телефоны: 8 (727) 397-73-84

Хаттар үшін: 050042, Алматы қаласы, а/ж 8,

E-mail: everest_press@mail.ru

Теруге 04.09.2013 жылы жіберілді.
Басуға 23.09.2013 жылы қол қойылды.
Пішіні 84X 108 мм. Офс. қағаз. Шартты баспа табағы 5. Таралымы 5210 дана.

Басылатын жері:

“Педагогика Пресс”

ЖШС баспаханасы

Алматы қаласы

Тянь-Шань көшесі 9а

Телефоны: 8 (727) 397-45-31

МАЗМҰНЫ

Табиғат – тал бесігіміз

К. Кудукупова. Табиғатты қорғау – қасиетті іс.....2

Менің Отаным – Қазақстан

Ж. Садықбекова. Елім менің – Қазақстан.....4

Н. Ахмет. Ұлттық тенге – мақтанышым.....6

Тіл – ұлттың жаны

Л. Елубаева. Тіл – асыл қазына.....10

Г. Отарбаева. Ана тілі – жүрек үні.....11

Бірінші Президент

Қ. Көбешова, Л. Сембинова. Елін сүйген, елі сүйген Елбасы.....15

Желтоқсан жанғырығы

Т. Тайжанова. Лаула, лаула, Желтоқсанның мұзға жаққан алауы..18

Әдептілік, ізеттілік әлемі

А. Мұсатаева. Адамгершілік – асыл қасиет.....23

Ж. Мұқаш. Әдептілік – адамгершілік бастауы.....25

Ә. Тайырова. Болашақты біз бірге жасаймыз.....27

Отбасы үлгі-өнегесі

И. Мырзағалиева, С. Хайруллина. Өке – тірек, ана – жүрек, бала – тілек.....29

М. Жакыпбекова. Балалар – біздің болашағымыз.....31

З. Мықтыбекова. Баланың бас ұстазы – ата-анасы.....33

Қыз – өмір көркі

Л. Елубаева. Қыздарын анасындай құрметтеген қазақ халқы.....36

А. Қайырбаева. Ұлтыңды сақтаймын десең, қызыңды тәрбиеле..38

Өнерлі болсын өрендер

К. Өтепова, С. Қожантаева. Ерліктің бір нышаны – өнер.....39

А. Баткалова. Әні мен жыры үндескен.....42

Ер есімі – ел есінде

К. Исқакова. Ақын – елдің еркесі, батыр – елдің серкесі.....44

Білімді мыңды жығады

П. Жетібаева. Біз тұрған материк.....48

Т. Икенова. “Сөзмерген” сайысы.....50

Мұғалімдер күні

Г. Мұханова. Ұстазым – ұлағатым, үлгі-өнегем.....53

Г. Онғарбаева. Ұстаздарға мың алғыс.....55

Г. Сүнғатова. Ұстазым – үлгі-өнеге, ұлағатым.....57

К. Кудукупова,
Қостанай қаласы
№2 түзеу мектеп-интернаты.

ТАБИҒАТТЫ ҚОРҒАУ – ҚАСИЕТТІ ІС

Максаты: балалардың “табиғат”, “камкорлық” құндылықтары туралы түсініктерін кеңейту, жерге деген мейірімі мен ықыласын, байлығы мен әсем табиғатын қорғай білуге үйрету, ой-өрістерінің кеңеюіне жағдай жасау, сабақта балалардың сөйлеу қабілеттерін қалыптастыру, сөздік қорын байыту; табиғатқа камкор бола білуге іскерліктерін дамыту әрі күтіммен қарауға тәрбиелеу, жанашырлық сезімге баулу, қоршаған ортаның тазалығы үшін күресуге үйрету.

Көрнекілігі: “Табиғатты аялай білейік!” атты сурет көрмесі, интерактивті такта, слайдтар.

Барысы.

I. Ұйымдастыру

(Балалар назарын сабаққа аудару).

II. Шаттық шеңбері

Армысыз, шапағатты Аспан!
Армысыз, мейірімді Жер!
Армысыз, шұғылалы Күн!
Қайырлы таң! Қайырлы күн!
Сәлеметсіз бе, апалар!
Бәріміз күндей жарқырайық,
Бәріміз дос болайық!

III. Әңгімелесу

Тәрбиеші: Дұрыс. Достығымыз жарассын!
(Қонақтармен амандасу)

Балалар, күн сәулесі біздің бетімізге, саусақтарымызға, алақанымызға мейірім шуағын төкті ғой. Ендеше осы жүрек жылуымызды бір-бірімізге, қонақтарға сыйлайық (Сыйлықтарын тарату).

Өте жақсы, балалар, енді жайғасып отырайық.

- Табиғат дегеніміз не?

- Бізді қоршаған орта.

- Табиғат нешеге бөлінеді? (Екіге бөлінеді. Өлі және тірі табиғат)

- Тірі табиғатқа нелер жатады? (Адамдар, жануарлар, құстар, жәндіктер)

- Өлі табиғатқа нелер жатады? (Күн, ауа, жер, су, тас, құм)

- Бұл табиғаттардың бізге қандай пайдасы бар? (Балалардың жауабы) (слайд)

- Балалар, бір сәт табиғатты аң, құстарсыз елестетіп көріндерші. (Елестету)

- “Табиғат сұлулығы” дегенде көз алдарыңда не елестейді?

Табиғат-адам.

Табиғаттың тынысы кең, тілі бай,

Ауасының шәрбатын-ай, тұнығы-ай!

Бұлбұл болып сайрап кетсе, ал бірде

Адамдарша сөйлейді екен, күнім-ай!

Иә, табиғат – бүкіл тіршілік атаулының алтын ұясы және аялы бесігі.

Ол жалпы адам баласының ортақ қазынасы.

Өсімдіктер, жануарлар, таңғажайып құбылыстар, көркем көріністер – бәрі-бәрі табиғаттың бір бөлігі, табиғаттың бізге берген сыйы.

1-оқушы:

Табиғат егіз адаммен,

Ұқастық табам содан мен.

Мәңгілік болсын егіздер,

Жер-ана, Көл, Теңіздер.

2-оқушы:

Табиғат қандай сұлу, қандай көркем!

Сылдырлап бұлақ ағып сай-саладан,

Ағаштар жапырақ жайып, қыр көгерген.

Табиғат күлімсіреп күніменен,

Ән айтар бұлбұл сайрап түніменен.

Көркіне көз тоймайды табиғаттың,

Сұлулықты сүйе біл шыныменен.

IV. Жұмбақтар шешу

Кел, балалар, ойнайық,

Ойнайық та ойлайық.

Қандай жұмбақ болса да

Шешпей оны қоймайық.

Бар ма, жоқ па, оны білмейсің.
Ол жоқ жерде өмір сүрмейсің.

(Ауа)

Еш жерге тұрақтамайды,
Ол жоқта жер құрғайды.

(Су)

Таңмен көзін ашады,
Әлемге нұрын шашады.

(Күн)

Көктемде көгереді,
Жазда ырысқа бөленеді.
Күзде пісіп марқаяды,
Қыста ақ көрпе жамылады.

(Жер)

V. Балалардың назарын “Табиғатты аялайық!” атты көрмедегі суреттердегі табиғат сұлулығына аудару. (Баяу музыка ойнап тұрады)

- Балалар, өздерің салған суреттеріне бір қараңдаршы! Табиғат алуан түрлі. Табиғат жерге қандай көрік беріп тұр десейсің! Табиғат қандай әсем де сұлу болса, біз де сондай әсем де сұлумыз. Осы дүниенің ішінде мен де, сендер де барсыңдар. Осындай сұлу дүниені жаратқан – Табиғат-Ана. Біз оған қашанда қарыздармыз. Шаршасаң көлеңкесін тосады, шөл-десең сусынын береді. Сондықтан табиғатты аялайық, қорғайық! *(Есікті біреу қазады. Табиғат-Ана қонаққа келеді)*

Табиғат-Ана: Сәлеметсіңдер ме, балалар, менің кішкентай бүлдіршіндерім! *(Балалар да амандасады)*

Тәрбиеші: Балалар, бізге Табиғат-Ана қонаққа келді. Табиғат Ананың бізге бергені мол. Олай болса өз өнерімізді көрсетейік.

Табиғат-Ана: Қане, өнерлеріңді көріп, білімдеріңді сынап сусындайын.

Тәрбиеші: Табиғат-Ана, біздің балалар табиғатты жақсы көреді, қорғайды. Оны мына тапақтарынан білеміз.

3-оқушы:

Табиғат-Ана, сенсіз өмір жоқ,
Тұрса да мәңгі күн шығып.
Гүлденсең болды көңіл тоқ,
Сенсіз белес бір шыбық.

4-оқушы:

Уланса ауа –
Уланамыз бәріміз
Уланса су,
Уланса жер –
Уланады өсімдік.

Уланса мал –
У тарайды бізге де.

5-оқушы:

Қымбатты сұлу табиғат,
Туған жерім, ардағым.
Күлкісіндей күлімкөз,
Маған қарап тамсанды.

6-оқушы:

Табиғатты қорғау үшін күресейік бәріміз,
Бір-бір ағаш егейік.
Текке отырмай жасымыз бен кәріміз,
Таза ауа үшін терімізді төгейік!

7-оқушы:

Ауа ластанбай,
Көліміз тартылмай,
Суымыз лайланбасын десек,
Табиғатты қорғайық!

8-оқушы:

Табиғатты сүю – парыз,
Сүю үшін қорғау – парыз.
Табиғатсыз күнің жоқ,
Оны айтуға табиғаттың тілі жоқ

VI. Сергіту сәті: “Табиғатқа ұқсаймыз”

- Ағаш болып жайқалайық.
- Балық болып жүзейік.
- Құс болып ұшайық.
- Қоян болып секірейік.

VII. Ойын: “Жер. Су. Ауа”

Шеңбер болып бәрі тұрады.

Ортадағы ойын бастаушы допты лақтырады.

“Жер” дегенде жерде жүретін жануар, жәндіктерді, “Су” дегенде суды мекендейтін жәндіктерді, “Ауа” дегенде құстарды атауларын керек.

(Ойын 2-3 рет қайталанады)

VIII. Жүректен жүрекке

Қане, балалар, сабақтың ұранын еске түсіріп қайталайық. *(Еске түсіру)*

Дұрыс айтасыңдар, балалар, біз табиғатты әрқашан да қорғап, аялап жүруге тиіспіз.

Енді бәріміз шеңберге тұра қояйық, ортаға Табиғат-Ананы шақырып рахметімізді жақсы тілегімізді айтайық.

Аспанымыз ашық болсын!
Жеріміз кең болсын!
Ауамыз таза болсын!
Суымыз тұнық болсын!
Гүліміз жайқалып өссін!

Табиғат-Ана: Балалар, мен сендерге риза-

мын. Өркендерің өссін! Мені басқа балалар күтуде. Амандықта жүздесейік. Қош-сау болыңдар, бөбектерім!

Мынау табиғаттың мөлдір кәусар суы мен жемісі, сендерге берер сыйым.

(Балаларға береді.)

IX. Қорытынды.

Адам өмірі табиғатпен тікелей сабақтас әрі тығыз байланысты. Олай болса сол Табиғат-Ананың алдында әркім өзінің перзенттік борышын ұмытпағаны жөн.

“Туған жер, табиғат, Жер-Ана, Отан” деген құлаққа жылы естіліп, жүрекке шаттық сезім

ұялататын қасиетті сөздер бір-бірімен мазмұндас, мағыналас.

Табиғат-Ананы сүйе білу, оны аялау – адамның борышы және парасатты парызы.

Біздің қазақ халқының табиғатқа деген жанашырлық сезімі ананың ақ сүтімен бойымызға дарыған. Біз өзіміз осы туған табиғаттың төл перзенті екенімізді ұмытпайық! Оған дәлел мына жыр шумағы:

Атамекен – жанға жайлы саябақ,

Ар алдында күнә болар табиғатты аямау.

Қанымызға сіңген екен ақ сүтімен ананың

Туған жердің табиғатын аялау.

Менің Отаным – Қазақстан

Жанар Садықбекова,

Қарағанды қаласы

№95 мектеп-гимназия.

ЕЛІМ МЕНІҢ – ҚАЗАҚСТАН

Мақсаты: жас жеткіншектерді Отанын сүйуге, шыншыл да адал болуға, кішіге қамқор болып, үлкенге ізет көрсетуге, еліміздің тарихын білуге және салт дәстүрін, әдет-ғұрпын құрметтеуге тәрбиелеу.

Көрнекілігі: слайдтар, бейнебаян, ұнтаспа, дүние жүзінің саяси картасы.

Барысы.

1-жүргізуші:

Көп аузынан түспейтін

Отан деген немене?

Оның тұлға, түс кейпін,

Достым, білгің келе ме?

Отан – сенің ата-анаң,

Отан – досың, бауырың.

Отан – өлкең, астанаң,

Отан – аудан, ауылың.

Отан – тарих, Отан – тіл,

Жасаған елің, ер халқың.

Отан – өлең, Отан – жыр

Көтерген көкке ел даңқын.

І-оқушы:

Қазақстан, дарханым, байтақ елім,

Ата береін арайланып бай таңың,

Құтты болсын “Республика күнің” деп

Мен өзіңе мақтанышпен айтамын.

Туған елім, туған өлкем, Отаным,

Мен төсінде ойнақтаған ботаңмын.

Желтоқсанның батырларын ардақтап,

Намысынан мен олардың от алдым.

